

Christian Wendelborg

Evaluering av Læringsmiljøprosjektet

Delrapport 1 – resultatnotat av survey til
skoleledere og skoleeiere

Christian Wendelborg

Evaluering av Læringsmiljøprosjektet

Delrapport 1 – resultatnotat av survey til
skoleledere og skoleeiere

Notat 2016

Mangfold og inkludering

Postadresse: NTNU Dragvoll, 7491 Trondheim
Besøksadresse: Dragvoll Allé 38 B

Telefon: 73 59 63 00
Telefaks: 73 59 62 24

E-post: kontakt@samfunn.ntnu.no
Web.: www.samforsk.no

Foretaksnr. NO 986 243 836

NTNU Samfunnsforskning AS
Mangfold og inkludering
November 2016

ISBN 978-82-7570-473-1 (web)

FORORD

Dette notatet er en delrapport i evalueringen av Læringsmiljøprosjektet. I notatet beskrives resultatene fra en survey til skoleeiere og skoleledere som har deltatt i pulje 1 og 2 i Læringsmiljøprosjektet. Surveyen er bare en liten del av datamaterialet i evalueringen og resultatene vil i sluttrapporten bli analysert grundigere og sett i sammenheng med andre datakilder som Elevundersøkelsen, Case-studier, survey til PPT samt en survey til et representativt utvalg skoler om kvalitetsutvikling i skolen. Det foreliggende notatet konsentrerer seg derfor hovedsakelig om beskrivende resultater fra hvordan skoleledere og skoleeiere i pulje 1 og 2 har svart.

Trondheim, 16. november 2016

Prosjektleder

Christian Wendelborg

INNHOLD

	side
FORORD	iii
INNHOLD	v
FIGURLISTE	vi
TABELLER	viii
SAMMENDRAG	ix
1. Introduksjon	1
1.1 Om innholdet og datagrunnlaget i notatet	2
2. Kunnskapstilførsel fra Læringsmiljøprosjektet	3
3. Praksisendring som følge av Læringsmiljøprosjektet	7
4. Samarbeid og involvering med ulike aktører	9
5. PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet	17
6. Opplevelse av resultater gjennom Læringsmiljøprosjektet	19
6.1 Læringsmiljøprosjektets bidrag i system for kvalitetsutvikling	20
6.2 Læringsmiljøprosjektets nytteverdi	22
7. Oppsummerende betraktninger	25
LITTERATUR	27

FIGURLISTE

Figur		side
Figur 2.1	Andel skoleeiere og skoleledere som opplever i stor grad eller i svært stor grad at Læringsmiljøet har tilført skolene kunnskap på ulike områder (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	3
Figur 3.1	Andel skoleeiere og skoleledere som er i stor grad eller i svært stor grad at Læringsmiljøet har medført endring i praksis på ulike områder (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	7
Figur 4.1	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Veilederteamet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	9
Figur 4.2	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til PPT (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	10
Figur 4.3	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til skoleeier og skoleleder (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	11
Figur 4.4	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Lærerne på skolen (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	12
Figur 4.5	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Læringsmiljøsenderet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	12
Figur 4.6	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Fylkesmannen (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	13
Figur 4.7	Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Utdanningsdirektoratet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	14
Figur 4.8	Andel skoleeiere og skoleledere som er i stor grad eller i svært stor grad oppgir at ulike grupper var involvert i Læringsmiljøprosjektet på skolen (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	15
Figur 5.1	Andel skoleeiere og skoleledere som har krysset av på i stor grad eller i svært stor grad på ulike påstander om PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	17
Figur 6.1	Andel skoleledere som har krysset av på i stor grad eller i svært stor grad på spørsmål om Læringsmiljøprosjektet har bidratt til måloppnåelse på ulike forhold ved skolen (Skoleledere: n=36;)	19
Figur 6.2	Andel skoleeiere og skoleledere som mener i stor grad eller i svært stor grad at Læringsmiljøprosjektet har bidratt til utvikling av system for vurdering og utvikling av læringsmiljø og kvalitet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)	21

Figur 6.3 Andel skoleeiere og skoleledere som mener i stor grad eller i svært stor grad at det var riktig at skolene ble valgt ut som Læringsmiljøprosjektskole og om skolen/kommunen har hatt nytte av prosjektet. (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

TABELLER

Tabell		side
Tabell 1.1	Cohens d og effektstørrelse	2
Tabell 2.1	Skoleleiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad skolene i kommunen/personalet på skolen har fått tilført kunnskap på ulike områder gjennom Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	4
Tabell 3.1	Skoleleiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad skolene i kommunen/ skolen har endret praksis på ulike områder gjennom Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	8
Tabell 4.1	Skoleleiere og skolelederes vurdering av innsatsen til ulike aktører i Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	14
Tabell 4.2	Skoleleiere og skolelederes vurdering av i hvilken grad ulike aktører var involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid i skolen (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	16
Tabell 5.1	Skoleleiere og skolelederes vurdering av påstander om PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	18
Tabell 6.1	Skolelederes vurdering av spørsmål om Læringsmiljøprosjektet har bidratt til måloppnåelse på ulike forhold ved skolen Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	20
Tabell 6.2	Skoleleiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad Læringsmiljøprosjektet har bidratt til utvikling av system for vurdering og utvikling av læringsmiljø og kvalitet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	22
Tabell 6.3	Skoleleiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad det var riktig at skolene ble valgt ut som Læringsmiljøprosjektskole og om skolen/kommunen har hatt nytte av prosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).	24

SAMMENDRAG

Dette notatet beskriver resultatene i en survey til skoleeiere og skoleledere som har deltatt i pulje 1 og 2 i Læringsmiljøprosjektet. Notatet konsentrerer seg hovedsakelig om beskrivende resultater fra hvordan skoleledere og skoleeiere i pulje 1 og 2 har svart på spørsmål innen følgende tema:

- Kunnskapstilførsel fra Læringsmiljøprosjektet
- Praksisendring som følge av Læringsmiljøprosjektet
- Samarbeid og involvering av ulike aktører
- PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet
- Opplevelse av resultater gjennom Læringsmiljøprosjektet
 - system for kvalitetsutvikling
 - nytteverdi

Surveyen ble sendt ut til samtlige skoler og kommuner som har vært med i pulje 1 og 2 i Læringsmiljøprosjektet. Det utgjør et antall på 63 skoler og 24 kommuner. Selv med tre påminningsrunder var det bare 36 skoler som besvarte skjemaet og 10 kommuner. Det gir en svarprosent på 57 blant skolene og 42 blant skoleeiere.

Resultatene i dette notatet viser at skoleledere og skoleeiere jevnt over opplever at Læringsmiljøprosjektet har bidratt til kunnskapstilførsel på de fire sentrale områdene 1) å forebygge og stoppe mobbing, 2) klasseledelse, 3) hvordan utvikle et positivt klassemiljø, og 4) skoleutvikling. Særlig opplever de at de har fått kunnskapstilførsel innen å forebygge og å stoppe mobbing. Tilsvarende opplever skoleeierne i stor grad at Læringsmiljøprosjektet har bidratt til praksisendring i på de samme områdene, men i litt mindre grad enn når det gjelder kunnskapstilførsel. Selv om skoleeierne og skolelederne oppgir at Læringsmiljøprosjektet i størst grad har medført kunnskapstilførsel og praksisendring innen å stoppe og forebygge mobbing, rapporterer hovedvekten av skoleeiere og skoleledere at det samme er tilfelle i stor til i svært stor grad på de tre andre områdene. Evalueringen av Læringsmiljøprosjektet da det var i utviklingsfasen (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015) påpekte at det burde være en bedre balanse mellom et rent mobbefokus og et miljøfokus. Resultatene i dette notatet gir ikke grunnlag for å konkludere om det er skjedd endringer, men de indikerer at Læringsmiljøprosjektet gir kunnskapstilførsel og praksisendring både innen håndtering av mobbing og utvikling av miljø og skolen som organisasjon. Flere av skoleeierne og skolelederne påpeker at Læringsmiljøprosjektet kom som en videreføring av satsinger de har holdt på med tidligere.

Resultatene i dette notatet indikerer at lærerne på skolene deltar med god innsats og er mye involvert i følge skolelederne og skoleeierne. Resultatene gir mer usikre tall på i hvilken grad skoleleder og skoleeiere involverer seg. Mer tydelig er det at elever og særlig foreldre er lite involvert, men i og med at 40 prosent av skolelederne oppgir at elevene er involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid på skolen kan det tyde på at elever er mer involvert i Læringsmiljøprosjektet enn hva tilfellet var ved

utviklingsfasen av prosjektet (jf. (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015). Når det gjelder eksterne aktørers rolle og involvering, gir resultatene inntrykk at innsatsen til Veilederteamet og Læringsmiljøsenderet blir vurdert til svært bra. Både skolelederne og skoleeiere vurderer innsatsen til Fylkesmannen lavest og dernest kommer PPT. Imidlertid poengterte flere i kommentarfeltene at innsatsen var både situasjon- og personavhengig.

Involvering av PPT er et viktig delmål i utviklingsarbeidet gjennom Læringsmiljøprosjektet. Inntrykket fra resultatene i denne undersøkelsen er at PPT sin rolle er til dels uklar og at PPT i variabel grad er med å bidra til at skolene når sine mål i Læringsmiljøprosjektet samt at de i variabel grad har bidratt mer i skoleutvikling som følge av Læringsmiljøprosjektet. Flest skoleledere og skoleeiere opplever derimot at PPT har blitt bedre i å støtte og hjelpe skolene i å utvikle læringsmiljøet gjennom Læringsmiljøprosjektet.

Skolelederne og skoleeierne rapporterer at Læringsmiljøprosjektet har i stor til i svært stor grad bidratt til å bedre skolens eller kommunens systemer for deling av kunnskap. Dette gjelder også for system for vurdering av læringsmiljøet, system for utvikling av læringsmiljøet, samt hvordan skolen arbeider med læringsmiljø og hvordan kommunen arbeider med kvalitetsutvikling i skolen. Dette gjenspeiler seg også i at rundt 90 prosent av skolelederne og skoleeierne rapporterer at de i stor til i svært stor grad har hatt nytte av Læringsmiljøprosjektet

1. Introduksjon

Utdanningsdirektoratet fikk høsten 2013 i oppdrag å iverksette et prosjekt for å bedre læringsmiljøet ved skoler med vedvarende høye mobbetall. Hensikten med å identifisere disse var å tilby dem og de respektive kommunene ekstra hjelp til å redusere mobbingen gjennom målrettede tiltak. I det reviderte rammeverket datert 04.12.14 beskrives Læringsmiljøprosjektets overordnede mål og delmål (Utdanningsdirektoratet, 2014). Det overordnede målet er at tiltaket skal bidra til å forbedre læringsmiljøet og redusere mobbingen ved de aktuelle skolene og kommunene. Delmålene konkretiserer hovedmålet og knytter det spesielt til utvikling av skolen som lærende organisasjon. Det tydeliggjøres at dette angår både skoleeiere og skolene selv. Disse skal i samarbeid settes i stand til utvikle læringsmiljøet på en slik måte at mobbing forebygges og reduseres. Viktige stikkord er praksisendring og videreutvikling av skolen som organisasjon. Delmålene vektlegger også betydningen av å involvere PPT, elever og foresatte i dette utviklingsarbeidet.

Første pulje startet opp høsten 2013 og bestod av 21 skoler. De aktuelle skolene ble primært identifisert ved å analysere data fra Elevundersøkelsene 2010-2012. I tillegg ble fylkesmenn sin generelle områdeovervåking relatert til mobbing, samt tilsyn og klagesaker, vektlagt i den endelige utvelgelsen. Læringsmiljøsenderet fikk deretter på oppdrag av Utdanningsdirektoratet å gi målrettet støtte og veiledning til de aktuelle skolene. Det ble etablert veiledningsgrupper bestående av ulike fagpersoner, primært fra Læringsmiljøsenderet. Gjennom seminarvirksomhet og veiledning gjennomgikk de deltakende skolene tre overordnede tema: Mobbing, klasseledelse og læringsmiljø, og organisasjonsutvikling. Utviklingsarbeidet foregikk over tre semestre og ble evaluert av både Auestad og Roland (2015), samt NOVA (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015). De overordnede målene for disse evalueringene var å undersøke effekter av tiltaket på individnivå, samt hvordan tiltaket ble gjennomført i praksis og opplevd av involvert aktører. Andre pulje startet våren 2015 og tredje pulje startet opp april 2016, begge med 40 skoler og 18 kommuner involvert.

Evalueringen av utviklingsarbeidet som NOVA gjennomførte (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015), konkluderte med at det var en del uklarheter i hvordan skolene ble valgt ut som prosjektskoler. Flere skoleledere var overrasket at de var definert som en mobbeskole og følte seg uthengt. Dette kan ha fått følger forankringen av prosjektet, hvor NOVA konkluderte med at prosjektet var best forankret hos skoleeier, bedre hos skoleleder enn hos lærerne og lite kjent blant elevene på prosjektskolene. Videre diskuterer evalueringsrapporten til NOVA om spenningsfeltet mellom mobbefokus og miljøfokus, som enkelt sagt omhandler i hvilken grad prosjektet skal fokusere på mobbing, eller om det er skoleutvikling og læringsmiljøet det skal fokuseres på. NOVA anbefalte en bedre balanse i tiltaket mot mer fokus på implementering på skolene til fordel for et ensidig mobbefokus.

NTNU Samfunnsforskning har fått oppdrag å ytterligere evaluere Læringsmiljøprosjektet. Sammenlignet med tidligere evalueringer av Læringsmiljøprosjektet, fokuseres det denne gangen i større grad på

kompetansetilegnelse blant involverte aktører, involvering av elever og foresatte, samt hvordan statlige aktører hver for seg og samlet har bidratt til realiseringen av formålet med Læringsmiljøprosjektet. Videre skal fokuspunktet være pulje 3 som startet med tiltaket i april i år.

Dette notatet beskriver resultatene i en survey til skoleeiere og skoleledere som har deltatt i pulje 1 og 2 i Læringsmiljøprosjektet. Pulje 3 er ikke inkludert i og med at de er nyoppstartet og har ikke det samme erfaringsgrunnlaget til å svare på spørsmålene. Skolene og kommunene i pulje 3 vil få en tilsvarende spørreskjema senere i prosjektperioden og vil sees da i lys av også det foreliggende datamaterialet. Denne surveyen er bare en liten del av datamaterialet i evalueringen og det vil i sluttrapporten bli analysert grundigere og sett i sammenheng med andre datakilder som Elevundersøkelsen, Case-studier, survey til PPT samt en survey til et representativt utvalg skoler om kvalitetsutvikling i skolen. Det foreliggende notatet konsentrerer seg derfor hovedsakelig om beskrivende resultater fra hvordan skoleledere og skoleeiere i pulje 1 og 2 har svart.

1.1 Om innholdet og datagrunnlaget i notatet

Denne surveyen ble sendt ut til samtlige skoler og kommuner som har vært med i Læringsmiljøprosjektet. Det utgjør et antall på 63 skoler og 24 kommuner. Spørreskjemaet ble sent ut ved hjelp av SelectSurvey som er en internettbasert verktøy for spørreskjemaundersøkelser. Spørreskjemaet ble sent ut i juni, med til sammen tre påminningsrunder i juni og august. Selv med tre påminningsrunder var det bare 36 skoler som besvarte skjemaet og 10 kommuner. Det gir en svarprosent på 57 blant skolene og 42 blant skoleeiere. Dette må en ta høyde for når en tolker resultatene, fordi det er mulig at det er de mest positive eventuelt mest negative som har tatt seg tiden til å svare på spørreskjemaet. Det vil si at det er mulig at de som har svart ikke er representative for alle skoleledere og skoleeiere som er med i Læringsmiljøprosjektet. Det er derfor fare for at svarene kan gi et skjevt bilde.

I dette notatet presenterer vi figurer som viser prosentandeler for hvordan skoleeiere og skoleledere har svart på de ulike spørsmålene. I tillegg presenteres tabeller som viser gjennomsnitt, standardavvik og Cohens d for de samme spørsmålene. Cohens d måler styrken i forskjellen mellom to gruppegjennomsnitt. Cohens d kan gi et inntrykk av størrelsen på forskjeller eller styrken i sammenhenger (se Cohen 1988). I vårt tilfelle vil det si forskjellen i hvordan skoleledere og skoleeiere har svart.

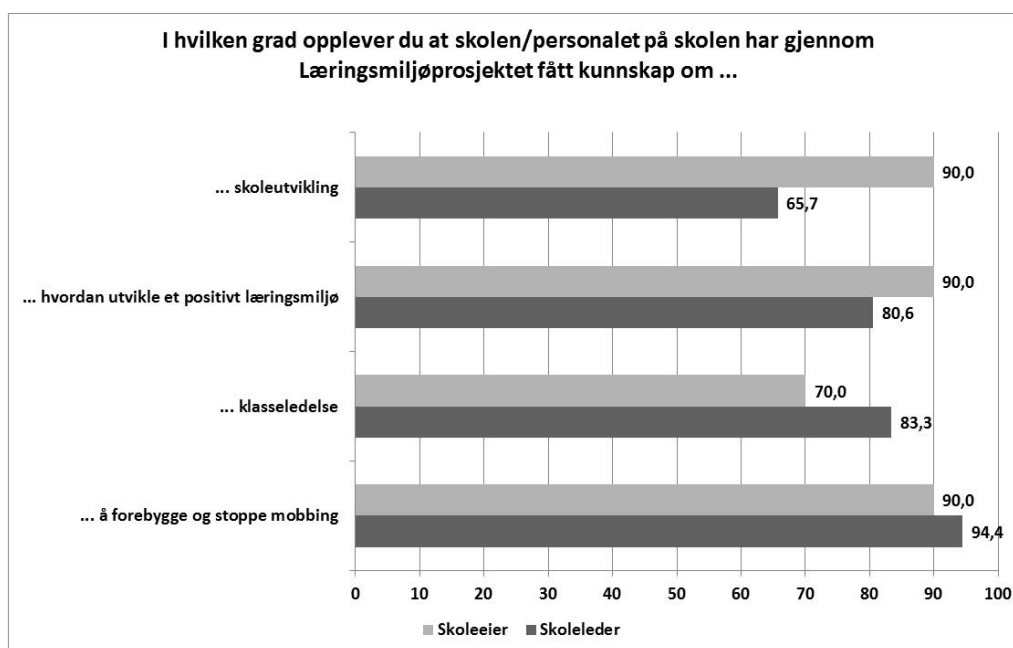
Tabell 1.1 Cohens d og effektstørrelse

Effekt mål	Ingen/svak effekt	Liten effekt	Moderat effekt	Stor effekt
Cohens d	0-0.19	0.2-0.49	0.5-.0.79	>0.8

Tabell 1.2 viser hvordan vi tolker de ulike effektmålene.

2. Kunnskapstilførsel fra Læringsmiljøprosjektet

Vi skal først se på respondentenes opplevelse av skolene i kommunen (spørsmålsformulering til skoleeier) og personalet på skolen (spørsmålsformulering til skoleledere) har fått tilført kunnskap på ulike spesifiserte områder som følge av Læringsmiljøprosjektet.

Figur 2.1 Andel skoleeiere og skoleledere som opplever i stor grad eller i svært stor grad at Læringsmiljøet har tilført skolene kunnskap på ulike områder (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

I figur 2.1 viser søylene andel av skoleeiere og skoleledere som oppgir at skolene/personalet på skolen har *I stor grad* eller *I svært stor grad* har fått kunnskap på de fire områdene som Læringsmiljøprosjektet har som satsningsområder. Både skoleeiere og skoleledere rapporterer at de er tilført kunnskap på disse områdene i stor eller i svært stor grad. Særlig oppgir de at de har fått kunnskap om å forebygge og stoppe mobbing hvor 94,4 prosent av skoleledere oppgir dette mens 90 prosent av skoleeierne oppgir dette. Dernest rapporterer s i overkant av 80 prosent av skolelederne at personalet på skolen har i stor eller i svært stor grad fått tilført kunnskap om klasseledelse og hvordan en skal utvikle et positivt læringsmiljø gjennom Læringsmiljøprosjektet. Litt færre av skolelederne – 65,7 prosent – oppgir at personalet på skolen har fått kunnskap om skoleutvikling. Når det gjelder skoleeiere er det 70 prosent som oppgir og at skolene i kommune har i stor eller i svært stor grad fått kunnskap om klasseledelse gjennom Læringsmiljøprosjektet, mens 90 prosent oppgir at skolene har fått kunnskap om skoleutvikling og hvordan en utvikler et positivt læringsmiljø. Merk at det er få respondenter som har svart, særlig blant skoleeiere.

Tabell 2.1 Skoleeiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad skolene i kommunen/personalet på skolen har fått tilført kunnskap på ulike områder gjennom Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad opplever du at skolen/personalet på skolen har gjennom Læringsmiljøprosjektet fått kunnskap om ...	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
... å forebygge og stoppe mobbing	4,44	,61	4,50	,71	0,08
... klasseledelse	3,94	,63	4,10	,88	0,20
... hvordan utvikle et positivt læringsmiljø	4,00	,63	4,30	,67	0,46
... skoleutvikling	3,74	,78	4,00	,47	0,40

Tabell 2.1 viser resultatene for skoleeiere og skoleledere for de samme spørsmålene som figur 2.1. Her ser vi imidlertid på gjennomsnittsverdier, standardavvik og forskjellene mellom hvordan skoleeiere og skoleledere har svart (Cohens d). Gjennomsnittsverdiene gjenspeiler naturlig nok figur 2.1, men vi kan legge merke til at den relative rangeringen om hva en opplever at skolene/personalet på skolen har i størst grad fått kunnskap om er lik mellom skoleleder og skoleeier. Det vil si at kunnskap om å forebygge og stoppe mobbing har høyest gjennomsnittsverdi hos begge grupper, dernest er det kunnskap om utvikling av et positivt læringsmiljø, klasseledelse og tilslutt skoleutvikling. Tabell 2.1 viser også at skoleeiere jevnt over skårer høyere på skalaen på samtlige spørsmål foruten å ha fått tilført kunnskap gjennom Læringsmiljøprosjektet om å forebygge og stoppe mobbing. På disse spørsmålene er Cohens d verdiene mellom 0,2 og 0,46, som indikerer at forskjellen er av betydning, men liten.

I spørreskjemaet var det en mulighet for å komme med utdypende kommentarer for disse spørsmålene. Flere skoleledere påpekte at dette var områder som skolen hadde jobbet med og kontinuerlig jobbet med:

Mye av dette er det jobbet med tidligere, så etter denne runden bør alle ha kunnskap i stor grad.

Skolen hadde i løpet av de tre siste årene jobbet mye med alle disse områdene på forhånd, slik at personalet følte at det ikke var så veldig mye nytt.

Vi har hatt fokus på pals og læringsmiljø i flere år og ser resultatene av dette. Hadde vi ikke hatt det, ville vi nok sett en økt kunnskap om dette.

Andre skoleledere påpekte:

Det viktigste er at prosjektet her vært en pådriver for å få satt skoleutvikling i et system, og ei bevisstgjøring hos lærerne om at skoleutvikling er noe vi skal drive med. Det handler ikke om at vi ikke er god nok, men at uansett hvor vi står kan bli bedre. Kollektiv utvikling er også sentralt.

Gjennom kunnskap om reaktiv og proaktiv aggresjon har vi endra blick på krenkande handlingar og ord, Vi har også måtte revurdere reaksjonsmåtene våre i ein del saker.

Veldig nyttig å gjennomføre ståstedsanalyse. Fikk god veiledning i prosessen med dette.

Også skoleeiere er positiv til kunnskapstilførselen og noen utdyper:

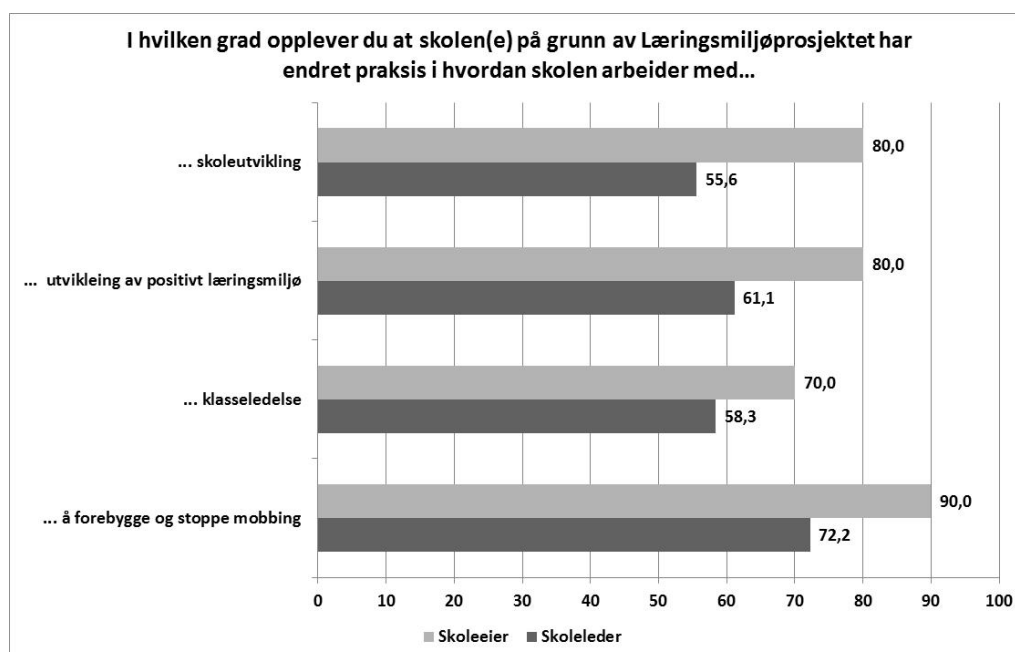
Skulane har jobba systematisk i tett samarbeid med sektorleiinga.

Svært gode rettleiarar med ei open og fleksibel haldning til våre ønskjer om tiltak! Gode nasjonale kurs

Resultatene og kommentarfeltene viser at skoleledere og skoleeiere jevnt over opplever at Læringsmiljøprosjektet har bidratt i stor grad med kunnskapstilførsel på de fire sentrale områdene som Læringsmiljøprosjektet fokuserer på. Dette kan indikere at prosjektet har blitt mer balansert i retning mot å ha et mer helhetlig blick på miljøet hvor mobbingen foregår og ikke et ensidig mobbefokus, jfr NOVA's evaluering av da prosjektet var i utviklingsfasen (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015). Mobbefokuset er fremdeles en pilar i prosjektet, men klasseledelse, utvikling av positivt skolemiljø og skoleutvikling ser ut til å ha en sentral plass i prosjektet.

3. Praksisendring som følge av Læringsmiljøprosjektet

I forrige kapittel så vi på opplevelsen av kunnskapstilførsel på sentrale områder gjennom Læringsmiljøprosjektet. I dette kapitlet fokuserer vi på om Læringsmiljøprosjektet har medført praksisendring i skolene og kommunene på de samme områdene.

Figur 3.1 Andel skoleeiere og skoleledere som er i stor grad eller i svært stor grad at Læringsmiljøet har medført endring i praksis på ulike områder (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Det første vi kan legge merke til i figur 3.1 er at jevnt over plasserer både skoleeiere og skoleledere seg lavere på skalaen når det gjelder praksisendring sammenlignet med hva de rapporterte for kunnskapstilførsel på de fire sentrale områdene. Når det gjelder skolelederne oppgir rundt 55 til 61 prosent at de i stor grad eller i svært stor grad har endret praksis i hvordan skolen arbeider med skoleutvikling, utvikling av et positivt læringsmiljø og klasseledelse. Når det gjelder hvordan skolene arbeider med å forebygge og stoppe mobbing er det 72,2 prosent som mener at skolen har i stor grad eller i svært stor grad endret praksis som følge av Læringsmiljøprosjektet. En litt større andel av skoleeierne rapporterer at skolene i kommunen har endret praksis på de fire områdene som følge av Læringsmiljøprosjektet. Som kommentert i forrige kapittel er mobbefokuset mest sentralt, men flertallet av både skoleledere og skoleeiere rapporterer om praksisendring også på områder i prosjektet som har mer miljøfokus.

Tabell 3.1 Skoleleiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad skolene i kommunen/ skolen har endret praksis på ulike områder gjennom Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad opplever du at skolen(e) på grunn av Læringsmiljøprosjektet har endret praksis i hvordan skolen arbeider med...	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
... å forebygge og stoppe mobbing	4,00	,89	4,40	,70	0,50
... klasseledelse	3,64	,68	3,80	,92	0,20
... utvikling av et positivt læringsmiljø	3,78	,72	4,10	,74	0,44
... skoleutvikling	3,56	,69	3,90	,57	0,54

Tabell 3.1 gjenspeiler figur 3.1 og viser at skoleeiere rapporterer i større grad enn skoleledere at læringsmiljøprosjektet har medført praksisendring på samtlige fire områdene. Det er særlig innen skoleutvikling skoleeiere i større grad enn skoleledere rapporterer om praksisendring.

Flere skoleledere påpekte at selv om mye i Læringsmiljøprosjektet var kjent fra før, førte det til at arbeidet ble tydeliggjort og intensivert. En skoleleder kommenterte:

Mye av det vi har lært gjennom Læringsmiljøprosjektet, er nok kjent stoff for en stor del av personalet fra før. Handlingsløypa for hvordan vi agerer ved mobbing er likevel tydeliggjort, og dette har vært bevisstgjørende. Prosessen fra Ståstedsanalyse til utviklingsplan har vært svært nyttig for meg som ny skoleleder med tanke på skoleutvikling.

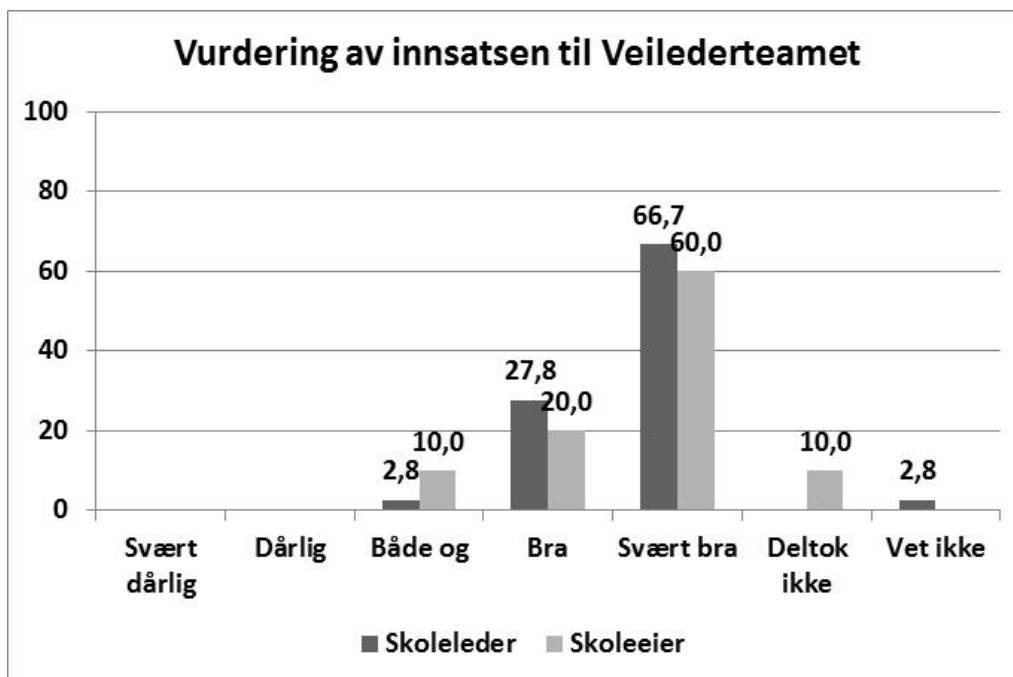
Flere skoleeiere påpekte det samme som skolelederne:

Vi hadde starta eit arbeid på dette området før vi kom med i prosjektet. Arbeider er no meir implementert i heile kollegiet ved skulane.

Skulen arbeidde aktivt med skuleutvikling og positivt læringsmiljø før Læringsmiljøprosjektet gjennom felles vidareutdanning i klasseleiing for heile lærarkollegiet. Summen har gitt svært gode resultat for vår skule.

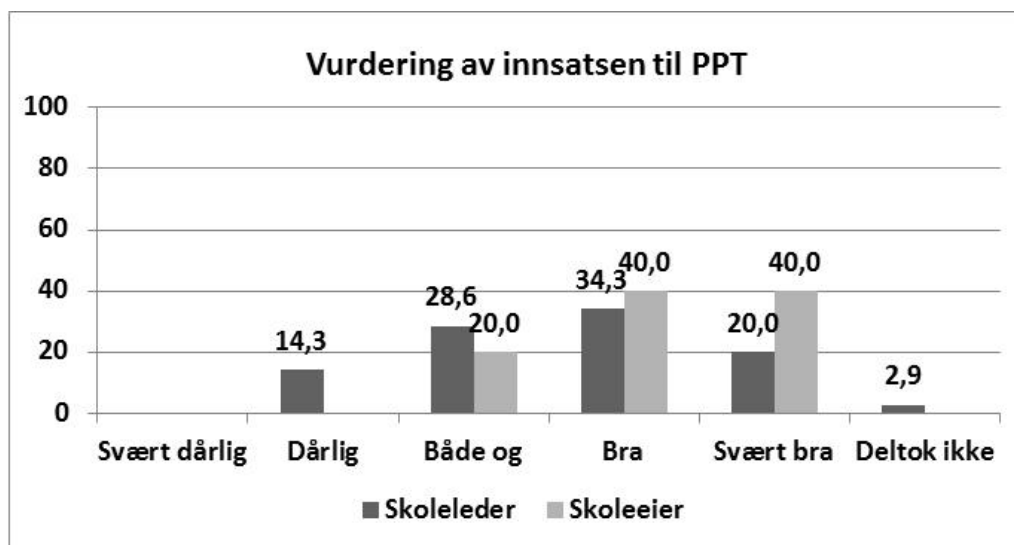
4. Samarbeid og involvering med ulike aktører

Læringsmiljøprosjektet har som viktige pilarer samarbeid mellom ulike aktører. I spørreskjemaet kartla vi skoleeiers og skoleledernes oppfatning av innsatsen til ulike bidragsyttere i arbeidet med Læringsmiljøprosjektet.

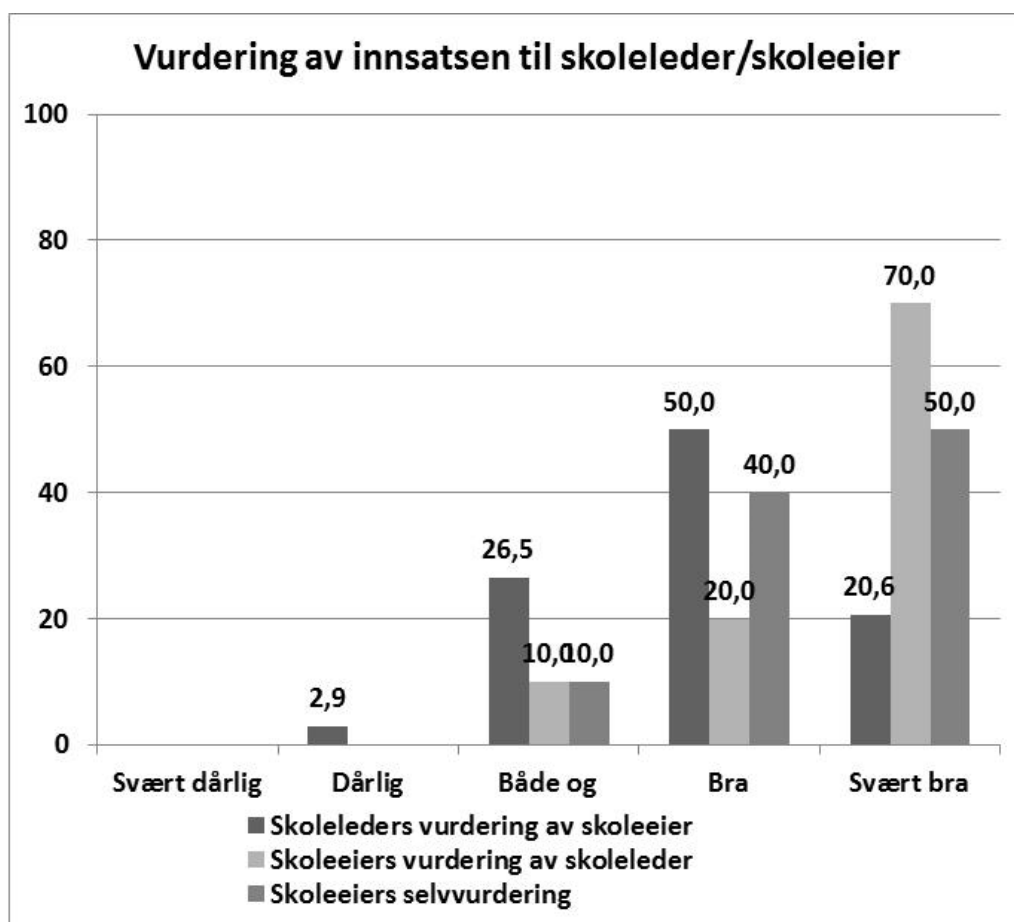
Figur 4.1 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Veilederteamet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Figur 4.1 viser at både skoleledere og skoleeier gir et godt skussmål til innsatsen til Veilederteamet.

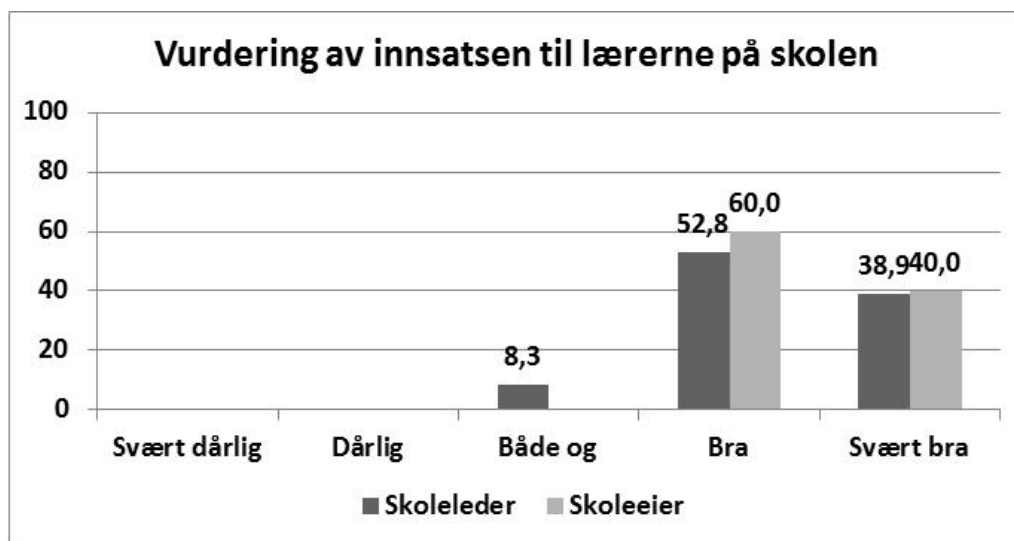
Figur 4.2 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til PPT (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Sammenlignet med Veilederteamet viser figur 4.2 at PPT får en mer variabel vurdering av innsatsen i Læringsmiljøprosjektet. Det å involvere PPT ytterligere er vektlagt i delmålene til læringsmiljøprosjektet og oppfatningen av PPTs rolle kommer vi nærmere inn på i kapittel 5.

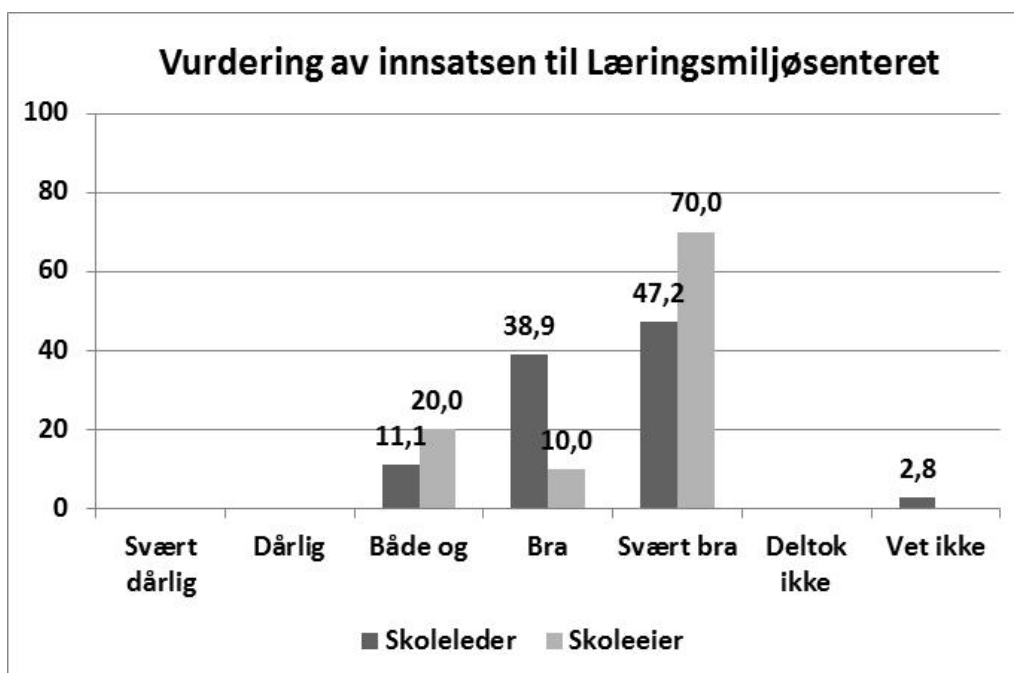
Figur 4.3 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til skoleeier og skoleleder (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Figur 4.3 viser hvordan skoleleder vurderer innsatsen til skoleeier; hvordan skoleeier vurderer innsatsen til skoleleder, samt hvordan skoleeier vurderer sin egen innsats. Skolelederne vurderer skoleeiers innsats som jevnt over bra, men nærmere en tredjedel mener at innsatsen står til *både og* eller *dårlig*. Skoleeierne selv er derimot mer tilfreds med egen innsats hvor 90 prosent vurderer innsatsen som bra eller svært bra. Skoleeiere vurderer også innsatsen til skoleleder som svært bra.

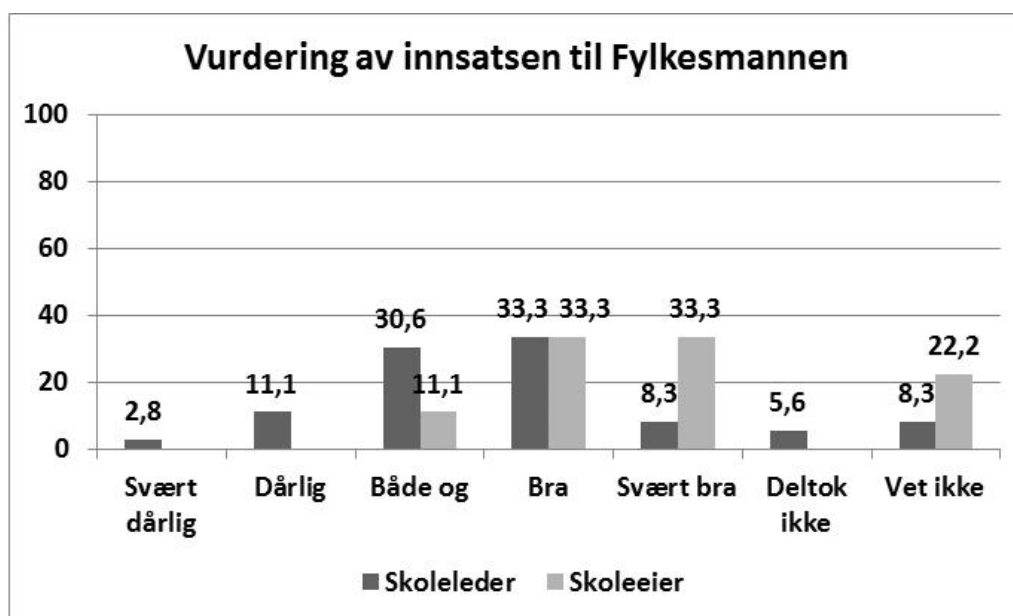
Figur 4.4 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Lærerne på skolen (Skoleledere: $n=36$; Skoleeiere: $n=10$)

Figur 4.4 viser at skoleeiere og skolelederne er samstemte i at innsatsen til lærerne på skolen var bra til svært bra.

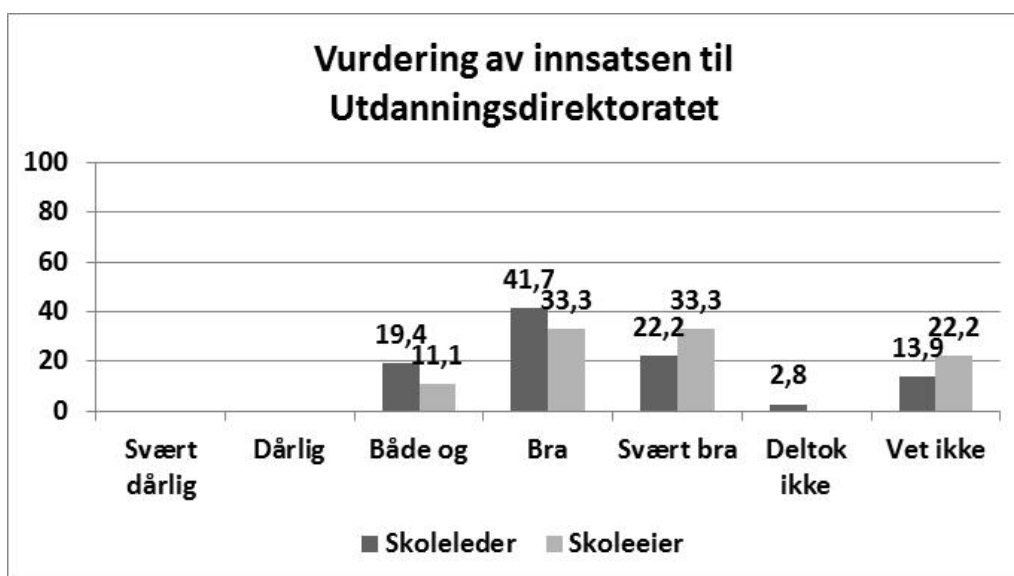
Figur 4.5 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Læringsmiljøsentret (Skoleledere: $n=36$; Skoleeiere: $n=10$)

Figur 4.5 viser at også Læringsmiljøsentret sin innsats vurderes som til dels svært bra, selv om noen skoleledere (11,1 prosent) og skoleeiere (20 prosent/2 personer) vurderer innsatsen til både og.

Figur 4.6 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Fylkesmannen (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Først når vi ser på vurderingen av innsatsen til Fylkesmannen i figur 4.6 ser vi at hele skalaen tas i bruk. Blant skoleledere er det et knapt flertall som legger seg fra *både og* og nedover på skalaen enn hva det er skoleledere som krysser av på bra eller svært bra.

Figur 4.7 Svarfordeling om hvordan skoleeiere og skoleledere vurderte innsatsen til Utdanningsdirektoratet (Skoleledere: $n=36$; Skoleeiere: $n=10$)

Innsatsen til Utdanningsdirektoratet blir vurdert som bra til svært bra av de som ikke har krysset av for *Vet ikke*, i følge figur 4.7. Imidlertid er det rundt 20 prosent av skolelederne som krysser av for *både og*.

Tabell 4.1 Skoleeiere og skolelederes vurdering av innsatsen til ulike aktører i Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

Hvordan vurderer du innsatsen til de følgende aktørene i Læringsmiljøprosjektet	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
Veilederteamet	4,66	0,54	4,56	0,73	0,16
PPT	3,62	0,99	4,20	0,79	0,65
Skoleeier	3,88	0,77	4,40	0,70	0,70
Lærerne på skolen	4,31	0,62	4,60	0,52	0,51
Læringsmiljøsenderet	4,37	0,69	4,50	0,85	0,17
Fylkesmannen	3,39	0,95	3,57	0,98	0,19
Utdanningsdirektoratet	4,03	0,72	4,29	0,76	0,34
Skoleleder			4,40	0,70	

Tabell 4.1 viser gjennom Cohens d - verdien at skoleeierne vurderer innsatsen til de ulike aktørene mer positivt enn skoleledere foruten når det gjelder Veilederteamet; Læringsmiljøsenderet og Fylkesmannen. Videre viser tabellen at Skolelederne vurderer innsatsen til Veilederteamet som best deretter kommer Læringsmiljøsenderet. Skoleeierne på sin side vurderer innsatsen til lærerne på skolen som best og dernest veilederteamet og læringsmiljøsenderet. Både skolelederne og skoleeiere vurderer innsatsen til Fylkesmannen lavest og dernest kommer PPT.

I kommentarfeltene er det flere av både skoleeiere og skoleledere som kommenterer at innsatsen til de ulike aktørene er person- og situasjonsavhengig. En skoleleder kommenterer:

Vi har hatt en ny representant fra PPT på hver samling. Ingen kontinuitet. Det samme når det gjelder skoleeier. Etter en heller dårlig start, har vi nå fått ny skolesjef og rådmann med på laget. Fra i høst har alt vært mye bedre.

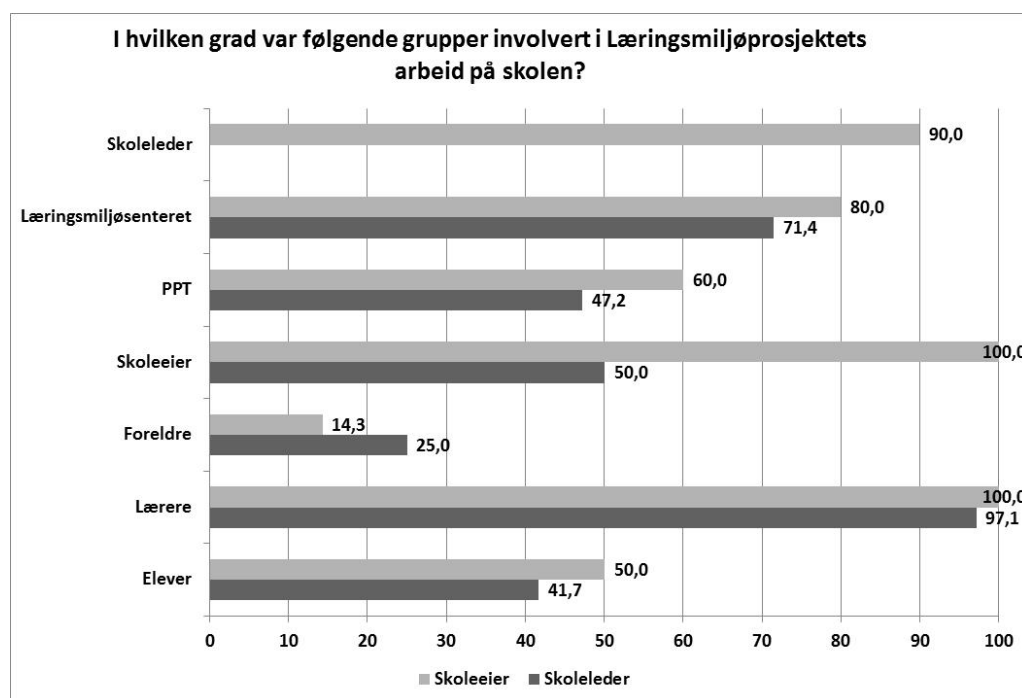
Skoleeiere kommenterer det samme poenget:

Opplever kvaliteten på veilederne som meget ulik. Dette blir derfor et sårbart punkt mht effekt av prosjektet.

Veilederteamet har ikke fungert optimalt. Fylkesmannen har ikke delteke så mykje p.g.a.sjukdom, men har vore svært bra når vedkomande var til stades.

Vi har hatt ei utfordring med skifte av skulesjef og rådgjevar i prosjektperioden. Veiledarteamet har vore "på", men trekt fram negative erfaringar første vårhalvår gjennom store deler av prosjektet. Litt sprik mellom skuleleiarane på prosjektskulane våre..

I spørreskjemaet kartla vi også i hvilken grad ulike aktører var involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid på skolen.

Figur 4.8 *Andel skoleeiere og skoleledere som er i stor grad eller i svært stor grad oppgir at ulike grupper var involvert i Læringsmiljøprosjektet på skolen (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)*

Figur 4.8 viser på overordnet nivå at lærerne på skolen er de som har vært mest involvert, mens elever og særlig foreldre har vært minst involvert. I overkant av 70

prosent av skolelederne og 80 prosent av oppgir at Læringsmiljøsenteret har i stor grad eller i svært stor grad har vært involvert i tiltaket på skolen. Rundt halvparten av skolelederne og 60 prosent av skoleeiere oppgir at PPT har i stor eller svært stor grad vært involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid i skolen. Når det gjelder skoleeiers involvering oppgir samtlige skoleeiere at de har vært involvert i stor til svært stor grad, mens bare halvparten av skolelederne oppgir det samme.

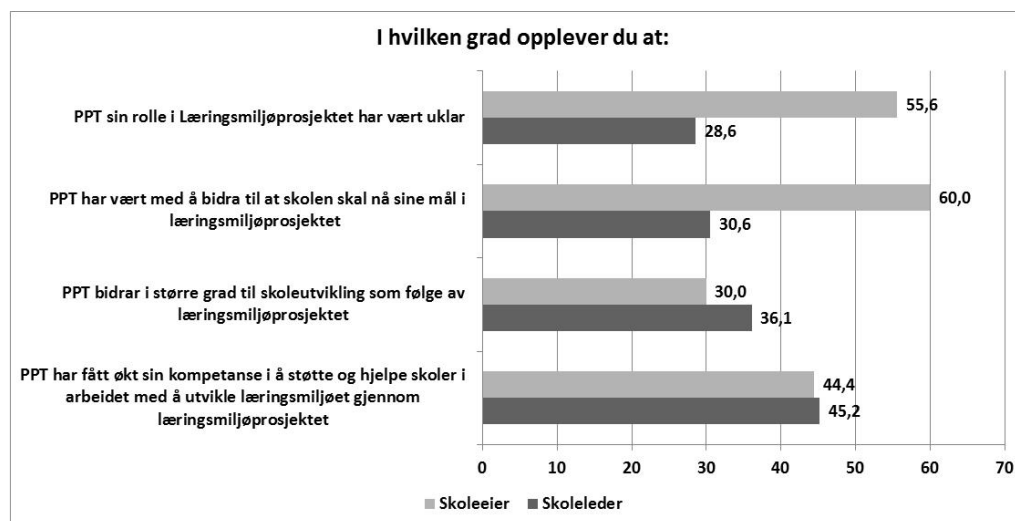
Tabell 4.2 Skoleeiere og skolelederes vurdering av i hvilken grad ulike aktører var involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid i skolen (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad var følgende grupper involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid på skolen?	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
Elever	3,31	,889	3,17	,983	0,15
Lærere	4,46	,561	4,33	,500	0,23
Foreldre	3,03	,774	2,86	,690	0,23
Skoleeier	3,50	,845	4,20	,422	1,05
PPT	3,44	,969	3,80	1,033	0,35
Læringsmiljøsenteret	3,83	,923	4,00	,667	0,21
Skoleleder			4,40	,699	

Tabell 4.2 viser at skoleeiere og skoleledere vurderer grad av involvering av de ulike gruppene relativt likt. Når det gjelder rangering av involvering av de ulike gruppene er skoleeiere og skoleledere samstemte i at foreldre og elever er minst involvert, mens lærere er mest involvert. Den eneste forskjellen i rangering mellom de to gruppene er at skoleeiere vurderer at de selv har vært mer involvert enn læringsmiljøsenteret, mens skoleledere vurderer det motsatt. Om vi ser på Cohens d-verdiene ser vi at det er skoleeiers involvering hvor uenigheten mellom de to gruppene er størst, mens forskjellene er relativt små for de andre aktørene.

5. PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet

Involvering av PPT er et viktig delmål i utviklingsarbeidet gjennom Læringsmiljøprosjektet. PPT skal også være skolens primære hjelpeinstans og har dessuten en sentral rolle i koordinering og organisasjonsutvikling. PPT er derfor en potensielt viktig aktør utviklingsarbeid som Læringsmiljøprosjektet.

Figur 5.1 *Andel skoleeiere og skoleledere som har krysset av på i stor grad eller i svært stor grad på ulike påstander om PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)*

Det første vi legger merke til i figur 5.1 er at på påstandene PPT sin rolle i Læringsmiljøprosjektet har vært uklar og PPT har vært med å bidra til at skolen skal nå sine mål i læringsmiljøprosjektet er det en viss uenighet mellom skoleeiere og skoleledere. Mens 55,6 prosent av skoleeierne opplever i stor grad eller i svært stor grad at PPT sin rolle har vært uklar oppgir nærmere 29 prosent av skolelederne det samme. Tilsvarende oppgir 60 prosent av skoleeierne mot rundt 30 prosent av skolelederne at PPT har i stor grad eller i svært stor grad bidratt til at skolen skal nå sine mål i Læringsmiljøprosjektet.

For de to øvrige påstandene om at *PPT bidrar i større grad til skoleutvikling som følge av læringsmiljøprosjektet* og at *PPT har fått økt sin kompetanse i å støtte og hjelpe skoler i arbeidet med å utvikle læringsmiljøet gjennom læringsmiljøprosjektet* er skolelederne og skoleeierne mer samstemte, hvor rundt 30-35 prosent mener PPT i stor grad eller i svært stor grad bidrar til skoleutvikling og rundt 45 prosent oppgir at PPT i stor grad eller i svært stor grad har fått økt sin kompetanse i å hjelpe skoler i arbeidet med å utvikle læringsmiljøet gjennom Læringsmiljøprosjektet.

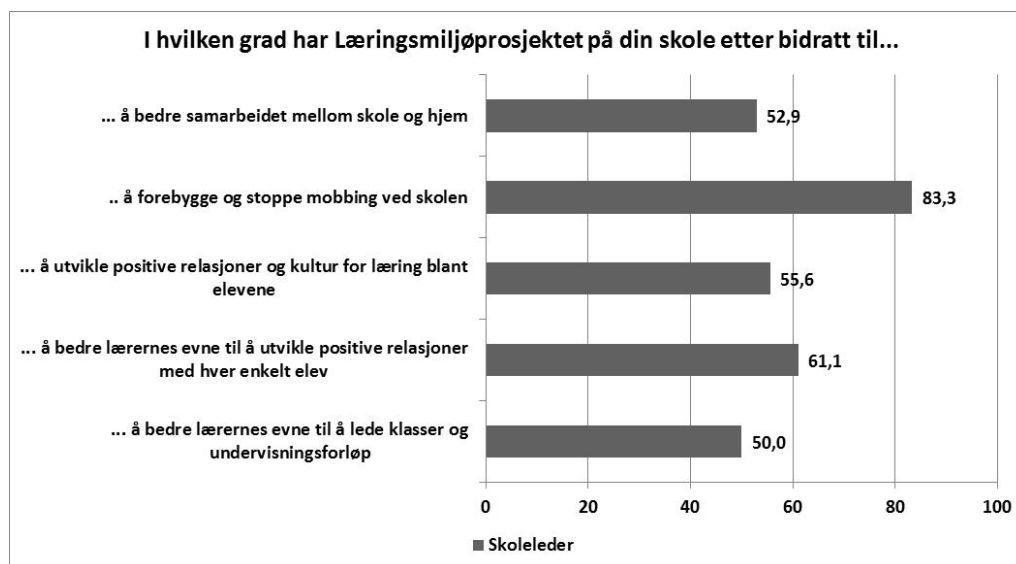
Tabell 5.1 Skoleeiere og skolelederes vurdering av påstander om PPTs rolle i Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad opplever du at:	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
PPT har fått økt sin kompetanse i å støtte og hjelpe skoler i arbeidet med å utvikle læringsmiljøet gjennom læringsmiljøprosjektet	3,26	,930	3,56	,726	0,36
PPT bidrar i større grad til skoleutvikling som følge av læringsmiljøprosjektet	3,00	1,121	3,00	1,155	0,00
PPT har vært med å bidra til at skolen skal nå sine mål i læringsmiljøprosjektet	2,92	1,025	3,40	1,174	0,44
PPT sin rolle i Læringsmiljøprosjektet har vært uklar	2,97	1,200	2,67	1,000	0,28

Tabell 5.1 viser at skoleledere jevnt over legger seg midt på treet på de ulike påstandene. Skoleeiere på sin side oppgir i større grad at PPT har økt sin kompetanse i å støtte og hjelpe skoler med å utvikle læringsmiljøet, samt at PPT har i større grad bidratt til at skolene har nådd sine mål i Læringsmiljøprosjektet.

6. Opplevelse av resultater gjennom Læringsmiljøprosjektet

Skoleledere har fått spørsmål om i hvilken grad Læringsmiljøprosjektet har bidratt til ulike forhold i skolen. Dette vises i figur 6.1.

Figur 6.1 Andel skoleledere som har krysset av på i stor grad eller i svært stor grad på spørsmål om Læringsmiljøprosjektet har bidratt til måloppnåelse på ulike forhold ved skolen (Skoleledere: n=36;)

Figur 6.1 viser at over 83 prosent av skolelederne vurderer det dithen at Læringsmiljøprosjektet har bidratt i stor grad eller i svært stor grad til å forebygge og stoppe mobbing på skolen. Videre oppgir litt over 60 prosent at prosjektet har bidratt i stor grad eller i svært stor grad til å bedre lærernes evne til å utvikle positive relasjoner med hver enkelt elev. Tilsvarende oppgir rett over halvparten at Læringsmiljøprosjektet har bidratt i stor eller i svært stor grad til å bedre samarbeide mellom skole og hjem; å utvikle positive relasjoner og kultur for læring blant elevene, samt å bedre lærernes evne til å lede klasser og undervisningsforløp.

Tabell 6.1 Skolelederens vurdering av spørsmål om Læringsmiljøprosjektet har bidratt til måloppnåelse på ulike forhold ved skolen Læringsmiljøprosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad har Læringsmiljøprosjektet på din skole etter bidratt til...	Skoleleder	
	Snitt	SA
... å bedre lærernes evne til å lede klasser og undervisningsforløp	3,47	,74
... å bedre lærernes evne til å utvikle positive relasjoner med hver enkelt elev	3,67	,59
... å utvikle positive relasjoner og kultur for læring blant elevene	3,61	,60
... å forebygge og stoppe mobbing ved skolen	4,19	,71
... å bedre samarbeidet mellom skole og hjem	3,35	,85

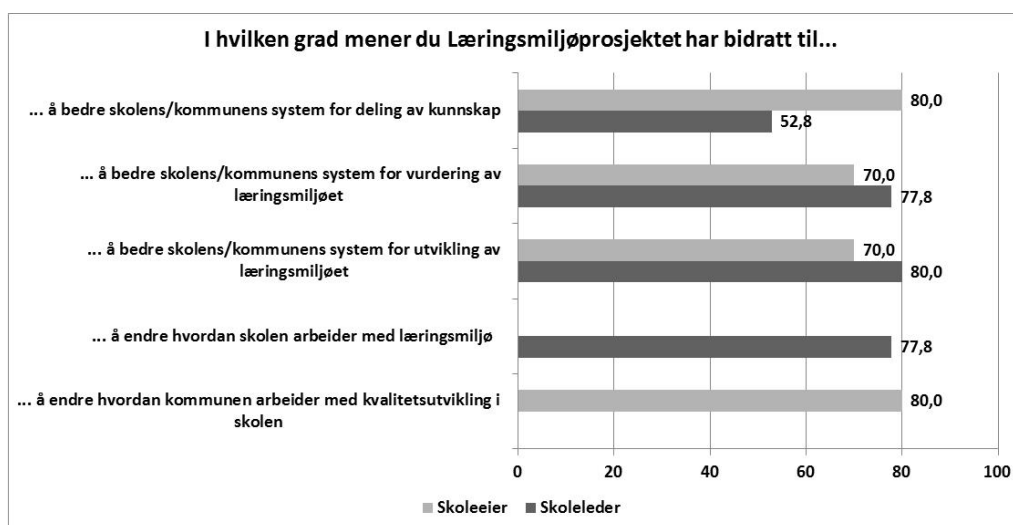
Tabell 6.1 understreker inntrykket fra figur 6.1 hvor å forebygge og stoppe mobbing utmerker seg med høyest gjennomsnittsverdi. For de øvrige forholdene plasserer skolelederne seg godt over på den positive siden av skalaen. Standardavvikene er relativt små som indikerer at skolelederne er relativt samstemte om dette.

I kommentarfeltene utdyper flere skoleledere at det er vanskelig å kun peke på Læringsmiljøprosjektet når det kommer til utvikling på de ulike områdene. En skoleleder påpeker:

Skolen har parallelt med Læringsmiljøprosjektet også deltatt i andre skoleutviklingsprosjekt. Her har fokuset også vært elev- og læringssyn, klasseledelse og relasjoner. Sammen har de virket svært positivt på de faktorene det spørres om her, men det er vanskelig å peke på et av prosjektene som hovedforklaringen på de gode resultatene.

6.1 Læringsmiljøprosjektets bidrag i system for kvalitetsutvikling

I tillegg til mer skoleinterne påvirkning ble både skoleledere og skoleeiere spurt om i hvilken grad Læringsmiljøet har bidratt til utvikling av system for vurdering og utvikling av læringsmiljø og kvalitet

Figur 6.2 Andel skoleeiere og skoleledere som mener i stor grad eller i svært stor grad at Læringsmiljøprosjektet har bidratt til utvikling av system for vurdering og utvikling av læringsmiljø og kvalitet (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Figur 6.2 viser at både skoleeiere og skoleledere mener i stor til svært stor grad at Læringsmiljøprosjektet har bedret systemet i skolen og kommunen for vurdering og utvikling av læringsmiljøet. Rundt 80 prosent av skolelederne mener Læringsmiljøprosjektet har bedret skolens system for dette, mens 70 prosent av skoleeierne opplever at kommunens system for vurdering og utvikling av læringsmiljøet har blitt bedret gjennom Læringsmiljøprosjektet. Når det gjelder skolens og kommunens system for å dele kunnskap svarer rundt halvparten av skolelederne og 80 prosent av skoleeierne at Læringsmiljøprosjektet har i stor grad eller i svært stor grad vært med å bidra til det. rundt 80 prosent av skolelederne mener videre at Læringsmiljøprosjektet har i stor grad eller i svært stor grad vært med å endre hvordan skolen arbeider med læringsmiljø og 80 prosent av skoleeierne mener at det tilsvarende når det gjelder kommunens arbeid med kvalitetsutvikling i skolen.

Tabell 6.2 Skoleeiere og skolelederes rapportering om i hvilken grad Læringsmiljøprosjektet har bidratt til utvikling av system for vurdering og utvikling av læringsmiljø og kvalitet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad mener du Læringsmiljøprosjektet har bidratt til	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
... å bedre skolens/kommunens system for deling av kunnskap	3,50	,94	4,00	,67	0,61
... å bedre skolens/kommunens system for vurdering av læringsmiljøet	4,11	,75	3,90	,99	0,24
... å bedre skolens/kommunens system for utvikling av læringsmiljøet	3,97	,71	4,00	,82	0,04
... å endre hvordan skolen arbeider med læringsmiljø	4,00	,68			
... å endre hvordan kommunen arbeider med kvalitetsutvikling i skolen			3,90	,88	

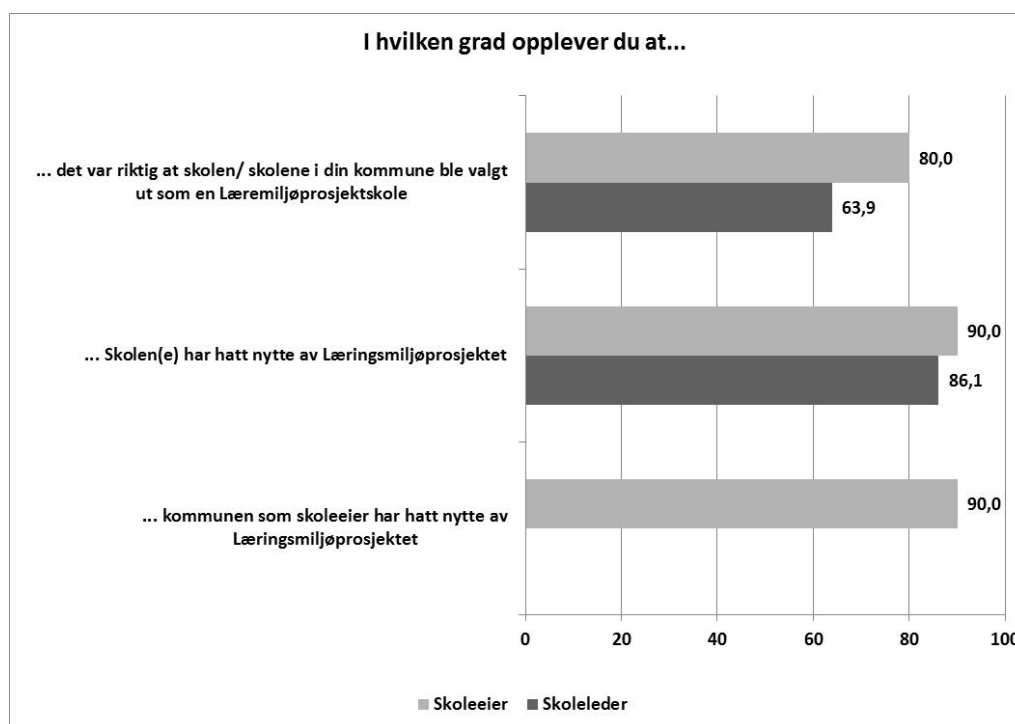
Tabell 6.2 viser at jevnt over vurderer skoleeierne og skolelederne at Læringsmiljøprosjektet har i stor grad bidratt til å bedre og skolens og kommunens system for vurdering og utvikling av læringsmiljø og kvalitet. Tilsvarende oppgir skolelederne at Læringsmiljøprosjektet har i stor grad bidratt til å endre hvordan skolene arbeider med skolemiljø. Skoleeierne på sin side oppgir at Læringsmiljøprosjektet har i stor grad bidratt til å endre hvordan kommunen arbeider med kvalitetsutvikling i skolen. En skoleeier kommenterer:

Med bakgrunn i blant annet prosjekt bedre læringsmiljø har skoleeier sammen med skoleledere utviklet en felles handlingsplan for et trygt og inkluderende skolemiljø som er implementert på alle grunnskolene i kommunen. Planen har stort fokus på forebygging samt kvalitetssikre arbeidet i skolene.

Et poeng i sitatet er en gjentakelse av flere andre utdypninger til spørsmålene i spørreskjemaet. Læringsmiljøprosjektet er ikke det eneste prosjektet som skolene og kommunene arbeider med. Resultatene indikerer at skolene og kommunene arbeider med flere prosjekt parallelt som gjør det vanskelig å tilskrive positive resultat til Læringsmiljøprosjektet alene. Førte prosent av skoleeierne oppgir at de de siste fem år har arbeidet med andre læringsmiljøprosjekt/antimobbeprogram.

6.2 Læringsmiljøprosjektets nytteverdi

Til slutt i spørreskjemaet var det spørsmål om skolene og kommunene opplevde det som riktig at de var valgt ut som prosjektskole/kommune, samt om respondentenes opplevelse av nytteverdi av å delta i prosjektet.

Figur 6.3 Andel skoleeiere og skoleledere som mener i stor grad eller i svært stor grad at det var riktig at skolene ble valgt ut som Læringsmiljøprosjektskole og om skolen/kommunen har hatt nytte av prosjektet. (Skoleledere: n=36; Skoleeiere: n=10)

Figur 6.3 viser en unison oppfatning blant både skoleledere og skoleeiere at skolene har hatt nytte av Læringsmiljøprosjektet. Skoleeierne oppgir også at kommunen som skoleeier har også hatt i stor grad eller i svært stor grad hatt nytte av å delta i prosjektet. Når det gjelder om at det var riktig at skolene ble valgt ut som prosjekt skoler er det færre som krysser av for at det var tilfelle i stor grad eller i svært stor grad, men likevel er det et stort flertall blant både skoleeiere og skoleledere som oppgir dette.

Tabell 6.3 Skoleleiery og skolelederes rapportering om i hvilken grad det var riktig at skolene ble valgt ut som Læringsmiljøprosjektskole og om skolen/kommunen har hatt nytte av prosjektet (gjennomsnitt, Standardavvik (SA) og Cohens d).

I hvilken grad opplever du at:	Skoleleder		Skoleeier		Cohens d
	Snitt	SA	Snitt	SA	
... det var riktig at skolen/ skolene i din kommune ble valgt ut som en Læringsmiljøprosjektskole	3,89	,919	4,40	,843	0,58
... Skolen(e) har hatt nytte av Læringsmiljøprosjektet	4,31	,710	4,50	,707	0,27
... kommunen som skoleeier har hatt nytte av Læringsmiljøprosjektet			4,30	,949	

Tabell 6.3 viser naturlig nok tilsvarende resultat som figur 6.3. Merverdien av tabell 6.3 er imidlertid at vi ser gjennom Cohens d- verdien at Skoleeier vurderer i større grad enn skoleledere at det var riktig at skolene ble valgt ut som prosjektskoler og at skolene har hatt nytte av Læringsmiljøprosjektet.

7. Oppsummerende betraktninger

Resultatene i dette notatet viser at skoleledere og skoleeiere jevnt over opplever at Læringsmiljøprosjektet har bidratt til kunnskapstilførsel på de fire sentrale områdene 1) å forebygge og stoppe mobbing, 2) klasseledelse, 3) hvordan utvikle et positivt klassemiljø, og 4) skoleutvikling. Særlig opplever de at de har fått kunnskapstilførsel innen å forebygge og å stoppe mobbing. Tilsvarende opplever skoleeierne i stor grad at Læringsmiljøprosjektet har bidratt til praksisendring i på de samme områdene, men i litt mindre grad enn når det gjelder kunnskapstilførsel. Selv om skoleeierne og skolelederne oppgir at Læringsmiljøprosjektet i størst grad har medført kunnskapstilførsel og praksisendring innen å stoppe og forebygge mobbing, rapporterer hovedvekten av skoleeiere og skoleledere at det samme er tilfelle i stor til i svært stor grad på de tre andre områdene. Evalueringen av Læringsmiljøprosjektet da det var i utviklingsfasen (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015) påpekte at det burde være en bedre balanse mellom et rent mobbefokus og et miljøfokus. Resultatene i dette notatet gir ikke grunnlag for å konkludere om det er skjedd endringer, men de indikerer at det Læringsmiljøprosjektet gir kunnskapstilførsel og praksisendring både innen håndtering av mobbing og utvikling av miljø og skolen som om organisasjon.

Flere av skoleeierne og skolelederne påpeker at Læringsmiljøprosjektet kom som en videreføring av satsinger de har holdt på med tidligere. For å forstå hvordan ulike tiltak og reformer innen skolen får gjennomslag og praksisendring i skolen som organisasjon er det blitt påpekt at en kan ikke gå ut ifra en lineær kjede fra plan til iverksetting av tiltak (se eksempelvis Cuban 1990,1998). For å få innblikk i hvordan tiltak som Læringsmiljøprosjektet treffer bakken i klasserommet, må en se hvordan tiltaket treffer forståelsesrammen og praksisen i de skolene som er med i Læringsmiljøprosjektet. For å forstå hvordan det oppstår endringer i skolen og klasserommet som følge av tiltak som Læringsmiljøprosjektet må en få kunnskap om hvordan tiltaket blir oversatt, tolket og endret nedover i skolen og helt ned til lærerne og klasserommet. Lokale prosesser og tidligere institusjonell praksis i skolen er ofte med på å forme hvordan ulike tiltak blir brukt og iverksatt. I og med at flere påpeker at Læringsmiljøprosjektet er en mer eller mindre naturlig videreføring av satsinger de hadde holdt på med tidligere kan en slik videreføring av kunnskap og tilpassing av lokale prosesser være en viktig betingelse for å få nå de målene Læringsmiljøprosjektet har satt seg. Dette er problemstillinger som vil bli fulgt i senere rapporter i evalueringen.

Hvorvidt Læringsmiljøprosjektet blir iverksatt i henhold til intensjonene er avhengig av hvordan kunnskapen blir oversatt og tolket i de ulike lagene i organisasjonen – fra skoleeier til klasserom. Dermed er involvering av de ulike aktørene i prosjektet viktig. Resultatene i dette notatet indikerer at lærerne på skolene deltar med god innsats og er mye involvert. Resultatene gir mer usikre tall på i hvilken grad skoleleder og skoleeiere involverer seg. Mer tydelig er det at elever og særlig foreldre er lite involvert, men i og med at 40 prosent av skolelederne oppgir at elevene er involvert i Læringsmiljøprosjektets arbeid på skolen kan det tyde på at elever er mer involvert i Læringsmiljøprosjektet enn hva tilfellet var ved utviklingsfasen av prosjektet (jf. (Seeberg, Eriksen og Bakken, 2015). Når det gjelder mer eksterne aktørers rolle og

involvering gir resultatene inntrykk av at innsatsen til Veilederteamet og Læringsmiljøsenderet blir vurdert svært bra. Både skolelederne og skoleeiere vurderer innsatsen til Fylkesmannen lavest og dernest kommer PPT. Imidlertid poengterte flere i kommentarfeltene at innsatsen var både situasjon- og personavhengig.

Involvering av PPT er et viktig delmål i utviklingsarbeidet gjennom Læringsmiljøprosjektet. Inntrykket fra resultatene i denne undersøkelsen er at PPT sin rolle er til dels uklar og at PPT i variabel grad er med å bidra til at skolene når sine mål i Læringsmiljøprosjektet samt at de i variabel grad har bidra mer med skoleutvikling som følge av Læringsmiljøprosjektet. Flest skoleledere og skoleeiere opplever derimot at PPT har blitt bedre i å støtte og hjelpe skolene i å utvikle læringsmiljøet gjennom Læringsmiljøprosjektet.

Skolelederne og skoleeierne rapporterer at Læringsmiljøprosjektet har i stor til i svært stor grad bidratt til å bedre skolens eller kommune systemer for deling av kunnskap. Dette gjelder også for system for vurdering av læringsmiljøet, system for utvikling av læringsmiljøet, samt hvordan skolen arbeider med læringsmiljø og hvordan kommunen arbeider med kvalitetsutvikling i skolen. Dette gjenspeiler seg også i at rundt 90 prosent av skolelederne og skoleeierne rapporterer at de i stor til i svært stor grad har hatt nytte av Læringsmiljøprosjektet.

LITTERATUR

- Auestad, G. og Roland, E. (2015). Nasjonalt tiltak mot høye mobbetall. Utvikling gjennom prosjektperioden i Læringsmiljøprosjektet. Lastet ned fra: <http://laringsmiljosenteret.uis.no/getfile.php/SAF/Til%20nedlast/Rapport%20om%20L%C3%A6ringsmilj%C3%B8prosjektet,%20pulje%201%281%29.pdf>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. 2 utg. New York: Psychology Press.
- Cuban, L. (1990). Reforming again, again, and again. *Educational researcher*, 19(1), 3-13.
- Cuban, L. (1998). How schools change reforms: Redefining reform success and failure. *The Teachers College Record*, 99(3), 453-477.
- Seeberg, M. L., Eriksen, I. M. Og Bakken, A. (2015). Evaluering av tiltaket ”Målrettet støtte og veiledning til kommuner og deres skoler som har vedvarende høye mobbetall”. Rapport 3/15: NOVA.
- Utdanningsdirektoratet (2014). Revidert rammeverk for Utdanningsdirektoratet og Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning. Lastet ned fra: <http://laringsmiljosenteret.uis.no/getfile.php/SAF/Til%20nedlast/Revidert%20rammeverk%202015.pdf>

ISBN 978-82-7570-473-1 (web)

Dragvoll allé 38 B
7491 Trondheim
Norge

Tel: 73 59 63 00
Web: www.samforsk.no

 NTNU
Samfunnsforskning